

Sygn. akt I PK 175/05

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 4 kwietnia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

SSN Herbert Szurgacz

w sprawie z powództwa L. K.

przeciwko C. M. Spółce Akcyjnej w K.

o odprawę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 4 kwietnia 2006 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 11 maja 2005 r., sygn. akt V Pa .../04,

1. oddala skargę kasacyjną,

**2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 1200
(tysiąc dwieście) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego,
zwiększoną o 22% podatku od towarów i usług.**

Uzasadnienie

W pozwie z 22 marca 2004 r. L. K. wnosił o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Cukru M. Spółki Akcyjnej w K. W. kwoty 12 360 złotych z ustawowymi odsetkami od 18 stycznia 2004 r. tytułem odprawy pieniężnej przewidzianej przepisem art. 8 ustawy z 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2002, Nr 112, poz. 980 z późn. zm.)

Sąd Rejonowy ustalił, że uchwałą rady nadzorczej z 21 czerwca 2001 r. powód został powołany na stanowisko członka zarządu spółki C. Ł. S.A. do końca czerwca 2004 r. i w wykonaniu tej uchwały zawarło z nim umowę o pracę na czas oznaczony równy jednej kadencji członka zarządu. W umowie przewidziano możliwość jej wypowiedzenia w przypadku odwołania albo zakończenia urzędowania. 22 października 2003 r. rada nadzorcza podjęła uchwałę w sprawie odwołania dotychczasowego składu zarządu spółki i na tej podstawie pozwany wypowiedział powodowi umowę o pracę z zachowaniem 12-tygodniowego okresu wypowiedzenia - od 25 października 2003 r. do 17 stycznia 2004 r. - wskazując jako przyczynę odwołanie z funkcji członka zarządu. W okresie wypowiedzenia pozwany zwolnił powoda z obowiązku świadczenia pracy. Sąd ustalił nadto, że mimo pouczenia o przysługujących mu uprawnieniach powód nie kwestionował zasadności wypowiedzenia i nie odwołał się od decyzji pracodawcy. W okresie wypowiedzenia powód zwrócił się o wydanie opinii dotyczącej przebiegu jego pracy w pozwanej spółce, która miała być pomocna w poszukiwaniu nowego zatrudnienia. 24 listopada 2003 r. powód opinię taką - podpisaną przez prezesa zarządu M. W. - otrzymał. Po upływie okresu wypowiedzenia powód otrzymał także świadectwo pracy. 6 lutego powód wystąpił z wnioskiem o sprostowanie świadectwa pracy oraz wypłatę odprawy, wnosząc o zmianę świadectwa pracy poprzez podanie przyczyny rozwiązania umowy o pracę, w szczególności określenie, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z przyczyn dotyczących pracodawcy, zmian organizacyjnych i likwidacji stanowiska w związku z połączeniem trzech spółek. Jednocześnie domagał się wypłaty odprawy w

wysokości miesięcznego wynagrodzenia, przysługującej mu z uwagi na to, że rzeczywistą przyczyną rozwiązania umowy o pracę była likwidacja stanowiska na skutek fuzji spółek. Pozwany odmówił sprostowania świadectwa pracy, podnosząc że odzwierciedla ono stan faktyczny i prawny ustania stosunku pracy, zaś co do odprawy stwierdził, że przepisy ustawy o zwolnieniach grupowych nie mają zastosowania, gdyż rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło z innej przyczyny niż ekonomiczna.

W oparciu o tak poczynione ustalenia Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest nieuzasadnione. W opinii Sądu pozbawienie powoda członkostwa w zarządzie spółki skutkowało utratą możliwości wykonywania pracy. Sąd podkreślił, że zatrudnienie powoda w pozwanej spółce było ściśle związane z powołaniem go na członka zarządu i właśnie odwołanie z tej funkcji spowodowało konieczność rozwiązania umowy. Powód tego zresztą nie kwestionował, nie zaskarżył bowiem uchwały rady nadzorczej z 22 października 2003 r. w trybie przepisów prawa handlowego, jak i nie odwołał się od wypowiedzenia umowy o pracę, w którym wyraźnie wskazano przyczynę rozwiązania stosunku pracy.

Sąd doszedł do przekonania, że do powoda nie mają zastosowania przepisy ustawy z 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy i podzielił stanowisko pozwanego, że opinia z 24 listopada 2003 r. miała na celu jedynie ułatwienie poszukiwania nowego zatrudnienia i z jej brzmienia powód nie może wywodzić swych roszczeń. Opinia ta nie może być także uznana za oświadczenie pracodawcy, gdyż nie spełnia wymogów przewidzianych dla takiego oświadczenia przepisami kodeksu spółek handlowych i statutem spółki. Została bowiem podpisana jedynie przez prezesa zarządu, a do składania oświadczeń woli i do podpisywania dokumentów w imieniu spółki konieczne jest współdziałanie dwóch członków zarządu.

Wyrokiem z 29 czerwca 2004 r. Sąd Rejonowy w P. Sąd Pracy oddalił powództwo L. K. skierowane przeciwko Spółce Akcyjnej C. M. z siedzibą w K. oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2400 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (k. 52).

Od powyższego wyroku apelację wniósł powód, zarzucając między innymi naruszenie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. przez przyjęcie, że odwołanie skutkujące rozwiązaniem stosunku pracy z powodem w sytuacji połączenia trzech samodzielnych spółek w jedną nie stanowi zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie zatrudnienia;

Na tej podstawie skarżący wniósł o uchylenie wyroku i zasądzenie zgodnie z żądaniem pozwu wraz z kosztami procesu za obie instancje albo o uchylenie wyroku i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy uznał apelację za niezasadną. W jego ocenie Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w należyty sposób ustalił stan faktyczny, wyprowadzając z niego wnioski, które Sąd Okręgowy w pełni podzielił. Nie ma racji skarżący twierdząc, że przyczyną rozwiązania z nim stosunku pracy były zmiany wynikające z połączenia spółek. Niczym nieuzasadniony jest pogląd powoda, że nie składał odwołań od dokonanego wypowiedzenia do sądu pracy, gdyż realnie oceniał sytuację i zdawał sobie sprawę, że odwołanie nie przyniesie żadnego pozytywnego skutku. Takim zachowaniem bowiem powód pozbawił się możliwości skutecznego negowania zarówno samego wypowiedzenia, jak i zawartych w nim przyczyn wypowiedzenia. Należy stwierdzić, że przyczyna dokonania powodowi wypowiedzenia umowy o pracę została skarżącemu jednoznacznie wskazana zarówno w piśmie zawierającym wypowiedzenie, jak i świadectwie pracy. Nietrafnie skarżący twierdzi, że rozwiązanie z nim stosunku pracy nie nastąpiłoby, gdyby nie doszło do połączenia spółek, co spowodowało ograniczenie zatrudnienia, gdyż jak wynika z okoliczności sprawy stanowisko zajmowane przez L. K. nie tylko nie zostało zlikwidowane, a przeciwnie - zarząd został powiększony o jedną osobę. To członkowie spółek przejmowanych przestali pełnić swe funkcje, zaś skarżący był członkiem zarządu spółki przejmującej.

Wbrew zarzutom skarżącego Sąd nie naruszył art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, póź. 19 ze zm.). Sformułowanie zawarte w art. 10 ust.

1, mówiące o tym, że przyczyny wymienione w art. 1 ust. 1 tej ustawy "stanowią wyłączny powód uzasadniający rozwiązanie stosunku pracy" należy rozumieć jako sytuację, w której bez zaistnienia tych przyczyn nie zostałyby podjęte przez kierownika zakładu pracy indywidualna decyzja o zwolnieniu pracownika (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 października 1990 r.; I PR 319/90; OSNC 1992/11/204). W rozpoznawanej sprawie rozwiązanie stosunku pracy z powodem nie oznaczało zmniejszenia zatrudnienia w Spółce z przyczyn ekonomicznych lub w związku ze zmianami organizacyjnymi w rozumieniu powołanych wyżej przepisów. Wprawdzie z pisemnych motywów wyroku nie wynika wprost, jaka była przyczyna odwołania powoda z funkcji członka zarządu, ale ze zgromadzonych dowodów należy wnioskować, że były to przyczyny o charakterze personalnym - niska ocena pracy powoda przez radę nadzorczą. Z treści uchwały rady nadzorczej z 22 października 2003 r. wynika, że jej zamiarem nie było zastąpienie trzyosobowego zarządu Spółki zarządem jednoosobowym, lecz jedynie odwołanie dwóch dotychczasowych członków z istniejącego trzyosobowego zarządu i późniejsze jego uzupełnienie o dwóch nowych członków. W związku z tym brak jest podstaw do przyjęcia, że odwołanie powoda ze stanowiska dyrektora finansowego spółki nastąpiło z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy, bowiem odwołanie uchwałą dwóch członków trzyosobowego zarządu, z równoczesnym uzupełnieniem zarządu do pełnego składu, nie oznacza zmniejszenia zatrudnienia w Spółce w związku ze zmianami organizacyjnymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 1994 r., IIUKN 564/98; OSNAP 2000/13/517).

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w K. po rozpoznaniu sprawy z powództwa L. K. przeciwko C. M. Spółce Akcyjnej w K. o odprawę z tytułu rozwiązania umowy o pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy w P. z 29 czerwca 2004r. wyrokiem z 11 maja 2005 r. oddalił apelację i zasądził od L.K. na rzecz Spółki Akcyjnej C. M. w K. kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Powód zaskarżył skargą kasacyjną powyższy wyrok w pkt 1, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 10 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 1 ustawy z 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o

zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2002, Nr 112, poz. 980 ze zm.) przez jego błędną wykładnię, tj. przyjęcie, że nie zostały spełnione przesłanki polegające na zmianach organizacyjnych prowadzących do zmniejszenia zatrudnienia oraz przyjęcie, że zmiany organizacyjne nie stanowiły wyłącznej przyczyny odwołania ze stanowiska, które to odwołanie skutkowało rozwiązaniem umowy o pracę.

Powód podniósł również zarzut naruszenia przepisów postępowania tj. art. 227 i 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że nie zaszły przesłanki, o których mowa w art. 1 ust. 1 lub 10 ust. 1 ustawy o zwolnieniach grupowych w sytuacji, w której Sąd orzekający zaniechał zbadania ruchów kadrowych w łączących się zakładach pracy, a tym samym uniemożliwił zbadanie czy zachodzą te przesłanki oraz uznanie, że przyczyną rozwiązania umowy o pracę z powodem była niska ocena jego pracy przez radę nadzorczą w sytuacji, gdy Sąd pierwszej instancji nie poczynił takich ustaleń i nie wywiódł argumentacji w tym zakresie, a dowody przedstawione przez powoda wskazują na odmienną ocenę jego pracy wyrażaną przez pracodawcę w trakcie zatrudnienia.

Wskazując na powyższe podstawy powód wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę poprzez zasądzenie na rzecz powoda dochodzonego roszczenia przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym lub o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K. przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wskazał, że okoliczności sprawy uzasadniają nieprzyjęcie skargi do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenie i zasądzenie na rzecz pozwanej spółki kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wobec tego, że skarga kasacyjna została oparta na obydwu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c., w pierwszej kolejności należy rozpoznać zarzuty proceduralne.

Uzasadnienie zarzutów dotyczących podstawy naruszenia przepisów postępowania zostało sporządzone w sposób praktycznie uniemożliwiający kontrolę kasacyjną. Przepisy postępowania, których naruszenie skarżący zarzuca w podstawie skargi kasacyjnej, nie zostały w ogóle przytoczone w uzasadnieniu. Tak sporządzone uzasadnienie uniemożliwia Sądowi Najwyższemu ocenę trafności zarzutów. Podjęcie się takiej oceny wiązałoby się bowiem z domysłaniem się przez Sąd Najwyższy związku między treścią zarzutów a przepisami prawa wskazanymi w podstawie skargi kasacyjnej. Brakuje także uzasadnienia twierdzenia, że naruszenie przepisów postępowania miało istotny wpływ na wynik sprawy. Należy w związku z tym przypomnieć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie podnosił, że koniecznym elementem uzasadnienia drugiej podstawy kasacyjnej jest wskazanie, które przepisy – oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) ustawy zostały naruszone, na czym to naruszenie polegało oraz jaki mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Sąd Najwyższy działając jako sąd kasacyjny nie jest uprawniony do samodzielnego konkretyzowania zarzutów lub też stawiania hipotez co do tego, jakiego przepisu dotyczy podstawa kasacji (postanowienie SN z 17 stycznia 2002 r. III CKN 760/00 Lex nr 53138; postanowienie SN z 22 stycznia 2002 r. V CZ 1/02 Lex nr 54338, postanowienie SN z 10 stycznia 2001 r. II UKN 172/00, wyrok SN z 29 września 2005 r. I UK 40/05).

W tej sytuacji jedynie marginalnie można wskazać, odnośnie do zarzutu naruszenia art., 227 k.p.c., że wyjątkowe przypadki, w których przepis ten może zostać powołany jako podstawa skargi kasacyjnej odnoszą się do sytuacji, w których Sąd drugiej instancji oddał wnioski dowodowe, zmierzające do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy (wyrok SN z 20 listopada 2001 r. II UKN 605/00, OSNP z 2003 r. nr 16 poz. 387; wyrok SN z 29 września 2005 r. I UK 40/05; wyrok SN z 7 marca 2001 r. I PKN 299/00, OSNAPiUS z 2002 r. nr 23, poz. 573). Pełnomocnik skarżącego nie wskazał jednak, jakie wnioski dowodowe nie zostały przez sąd uwzględnione. Co prawda w uzasadnieniu zamieszczono zdanie „odmowa przeprowadzenia tego dowodu powoduje, że były pracownik pozbawiony jest możliwości wykazania zasadności swojego roszczenia...”, jednakże autorka tych słów nie wyjaśniła, jaki dowód ma na myśli. Co do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. należy nadmienić, że konstruując skargę kasacyjną w ustawie z 22

grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) ustawodawca dokonał istotnych zmian w stosunku do wcześniejszego uregulowania kasacji. W szczególności wyłączona została możliwość oparcia skargi na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Jak zauważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z 23 września 2005 r., (III CSK 13/05), w ten sposób doszło do ścisłego zharmonizowania podstaw kasacyjnych z charakterem postępowania kasacyjnego i zakresem rozpoznania skargi, oznaczonym w art. 398¹³ § 2 k.p.c., a także do jednoznacznego określenia funkcji Sądu Najwyższego jako sądu prawa, sprawującego nadzór nad działalnością sądów powszechnych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji). Wobec tego, jakkolwiek generalnie dopuszczalne jest – jak dotychczas – oparcie skargi kasacyjnej na podstawie naruszenia przepisów postępowania, to jednak z wyłączeniem zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, choćby naruszenie odnośnych przepisów mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Ponieważ podstawa naruszenia przepisów postępowania okazała się nieusprawiedliwiona Sąd Najwyższy jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku przy ocenie naruszenia prawa materialnego (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Zarzucając naruszenie art. 10 ust. 1 w związku z art. 1 ust. 1 ustawy z 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2002 r., Nr 112, poz. 980 ze zm.), skarżący stwierdził, że zostały spełnione przesłanki polegające na wystąpieniu zmian organizacyjnych skutkujących zmniejszeniem zatrudnienia, a także, że zmiany te były wyłączną przyczyną odwołania powoda ze stanowiska i rozwiązania z nim umowy o pracę. Twierdzenia te są jednak sprzeczne z ustaleniami Sądu Okręgowego, którymi, jak wyżej wskazano Sąd Najwyższy jest związany. W szczególności Sąd Okręgowy ustalił, że rozwiązanie stosunku pracy z powodem nie doprowadziło do zmniejszenia zatrudnienia w pozwanej spółce oraz, że uzasadnieniem rozwiązania z powodem stosunku pracy nie były przyczyny ekonomiczne lub organizacyjne, lecz

odwołanie ze stanowiska podyktowane przyczynami personalnymi– niską oceną jego pracy (s. 4 uzasadnienia wyroku). W tej sytuacji zarzut naruszenia art. 10 w związku z art. 1 ust. 1 ustawy z 28 grudnia 1989 r. nie może zostać uznany za usprawiedliwiony.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego – na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.